

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen e lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évenként 3 fl. o. d. Hirdetési ár: négyhétig sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. árt. s minden hirdetés után 20 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelteik.
A „Közlekedési” cikkek sora után 15 kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középútea, STEIN J. könyvkereskedése.

VII. — aug. 25.

(—s). Most, midőn azok, kik hivatva érzik magokat rá, hogy Erdély alkotmányát egészen új alapokon felépítsék, sürűn töltesnek Nagy-Szebenben, és határoznak egy ország sorsa felett, melynek ők jelentékeny részét nem képviselik, mit csinálunk mi, a közelet egyszerű napszámosai itt falun, kik ezuttal a közügyek iránti érdekeltséget nem vigasztalásul, hanem győtrelemmel viseljük magányunkban.

Hallgatunk, miként a szenvedő Jóbot hallgatva vizsgálatok barátai, merő látták, hogy az ő fájdalmai igen nagyok.

Gyógyítani nem tudunk; sopánkodni tudnánk, de ez csak árt a betegnek.

S miért szólalunk meg most, midőn az irt a szenvedő haza sebeire, ha más nem, úgy mi sem találtuk fel? Oka egyszerű.

A „Korunk” szerkesztője, mivel nem tudom egyebben, de abban tökéletesen egyetértünk, hogy ennek a hazának a dolga nem jól megy, újból és újból hirdeti a vést, s veri félre a harangokat, hogy siessen a ki csak teheti, s mentse meg a fenyegető árból, azt a mit még lehet. Az ár feltartóztatására a gát egyetlen czölöpét sem verte még le ugyan, legalább szilárd földbe nem, de annak, hogy a baj éppen olyan nagy mint a milyen, feltalálta az okát: a vezérsebben, még pedig, miután egy köztisztviselőben álló hazánkfia lelépésére oly nagy súlyt fektet, egy oly vezérsebben, mely egyetlen egyéniségben lenne központosítva.

E felfedezés mindenestre érdekes, mert legalább előtűnik egészen új, mert mi oly szerű autokrat vezérseget, mely az egész erdélyi magyarság politikai meggyőződését — akarom mondani — taktikáját, mint egy pisztolyt éppen oda irányozhassa és súthassa ki, hová ő akarja, örömtűkre legyen mondvá, eddigelő nem ismertünk.

Mondják, hogy a ki sárga lázban szenved, mindent sárgának lát; a kinek nincs pénze, azt hiszi, hogy mindenütt szűk a pénz.

Igy járhatott a „Korunk” szerkesztője is, ki elég szerény bevallani, hogy a vezérse politikájának két évig komoronykja volt. Mint hogy neki ez az autokrat vezérse sok rossz órái szerezhetett, úgy hiszi az egész ország rossz óráit ez a vezérse okozta és okozza, és kimondá azt, hogy egyetlen ember lelépésétől a taktika megváltozását várja, s ezzel hallgatva azt is, hogy az eddigi taktika ez ország magyarságára rá volt tukmálva.

Nem kívánjuk, hogy a „Korunk” tisztelt szerkesztőjének több önérzete vagy büszkesége legyen mint a mennyivel beéri, s az ő dolga ha volt kedve rá, hogy két évig felelős szerkesztője legyen oly lapnak, melynek politikáját nem helyeslé; de azt óhajtjuk, hogy az erdélyi magyar értelmiség iránt legyen mindenki annyi respectussal, hogy elismerje azt, hogy azon az uton, melyen halad, nem jár szalagon vezetve, hanem önön jószántából és önön emberségéből jár.

Bámuljunk a lángeszűt, az ékesszólást, tiszteljük a hazafiságot ha tettekben nyilvánul, s a hódolat adóját szívesen hozzuk meg annak, kit magasabb képesség és értelmiség a közönséges mértéken fölü emel, követjük, ha értelmünket meggyőző, de vak eszközök nem vagyunk.

Ne állítson hát a „Korunk” szerkesztője a vezérseben maga elébe és előnkbe remképet, s ha bnatni akar és új irányban vagy új modorban akar hatni, ne a vezérseget változtassa meg, hanem alakítsa át a többség kebelében és fejében azt a meggyőződést, mely azt mondja, hogy: a mi hivatásunk az, hogy legyünk a polgári szabadságnak őrei és fejlesztői, még pedig az oly polgári szabadságnak, mely a trón iránti tiszteletet, a rendet és a békét nem veszélyezi, sőt biztosítja, s ragaszkodva a törvényességhez, kész az átalakulásra, de a forradalmat kizárja; s újra azt az általános meggyőződést, hogy erre a czélra jelenleg más uton, mint a melyen indulánk nem törhetünk; s ha hasonlat kell, mi különben ritkán talál, ne a Herostratust keresse, hogy kezéből az égő faklyát kitérje, hanem inkább a Catot, azaz saját nemzetét, ki hogy szabad legyen, kész felhasítani önön kebelét, ha csakugyan öngyilkolás és nem éppen önfentartás lenne az eddigi taktika folytatása.

Azonban, ne értesünk félre. Nem tartozunk azok közé, kik úgyünk sikerülésének talizmanjaként nézik azt a fegyelmet, hogy minden ember ha nem is gondol, mondjon ugyanegyet, sőt szükségesnek tartjuk és tiszteljük az önálló meggyőződést, nem kívánjuk gyanúsítani, sőt örvendünk ha előáll vele valaki akkor is, ha nincs egy engedelmes legio a háta megett; sőt azt is hisszük, hogy az eltérő vélemény nyilvánulása éppen hasznos, midőn azt mutatja ki, mily kevésbé tér el az általános véleményről, s néha az által, hogy felfedezi mily kevesen követik.

Nem a vezérseget akartuk védeni, mely ha léteznék is, s birta a rátkmált rémletes hatalommal, kész lenne számot adni működéséről. A „Korunk” t. szerkesztőjével sem akartunk vitakozni, ki fellépésével számot tudott vetni, hanem csak okát akartuk adni, miért írunk oly tárgyról, melyben már megállapodás történt akkor, midőn e megállapodáson változtatni nincs ideje.

Azért írunk, hogy bizonyosságot tegyünk arról, hogy magunk és velünk együtt talán mások is, kik semmi vezérse befolyása vagy nyomása alatt nem állunk, miként gondolkozunk helyzetünkről.

Mindenki tudja, hogy Erdélynek tartományi gyűlése ül együtt, melyben néhányan viselik annak a nemzetnek a képét, mely 1848-ig öre, és 1848-ban szabadelmű fejlesztője volt az ország alkotmányának.

Mondják, hogy a negyedszer választott követeknek újra össze kellene ülnök, hogy értekezzenek a helyzet felett és határozzanak közösen. Ezt meglehet hogy nem teszik vagy nem tették. Vessünk egy kissé számot a késő bánattal, mely minden mulasztásainkért, ugy ezért is érhet.

Felvéve, hogy ezek a férfiak, kik tagadhatatlanul a polgári szabadság barátai, még az opportunítást is felvették volna programjukba, még pedig azt az opportunítást, mely csak a jelen vívmányaira néz és kockáztatja a jövőt: mit tehetnénk, vagy tehetek volna ők azon küszöbön, melyen állanak, hogy ne érje őket és választóikat a késő bánat.

Egy évvel ezelőt tudni lehetett azt, hogy a törvényesség szempontjából a trón és haza biztosítására, a kitűzött czélra a polgári szabadság fejlesztésére hatni nem lehet. Most már tény az, hogy Erdély közjoga el van intézve, más alapon és más irányban, mint a hogy a mi választottaink óhajtak. A főtörvényszék választásának feladásával előre el van intézve mind annak a feladása, mi Erdély régi közjogából, nem tényleg ugyan, de az octoberi diploma által is szentesített törvénykönyveinkben, a februári nyilatkozás elfogadása után is fenáll.

Beszélnek nekünk a charták történetéről, s mondják, hogy a nemzeteknek, melyek meg akarták őrizni, lábaikkal kellett rájuk állaniok. Szükséges-e, hogy a charta szétzúzott rongyain az utókor megismerje annak a nemzeteknek is a nyomait, melynek szíve szakadtott e romlás felett.

Suttogják más oldalról azt is, hogy ott van a magánjogba vágó kérdések tömege, melyek új lökést adhatnak annak az osztálynak a gyengítésére, mely magát az alkotmányosság hitbizományosának nézi, s mely tagadhatatlanul az erdélyi magyarságnak jelentékeny része.

E lapok szerkesztője tollából olvastam, hogy ő a tulajdonjogot országos megtámadástól nem félti, mert az nem egy egyén, nem egy osztály vagy nemzet, hanem az egész emberiség joga, melyet mindenki egyaránt tartozik megvédeni.

E vizsgálató nézethez köztük mi is a magunkét.

Ha elégséges status ratio kívánja, az állam kisajátíthatja a magánosok javait, s a magánosok követelhetik teljes káratlanításukat, s ebben nincs semmi veszély. De ha ez ország belügyei rendezésében oly esetek adnák elő magokat, hogy nem elégséges status rationál fogva, hanem bizonyos nivelláló hajlamból kívánják el a magánostól vagyona egy részét, akkor ez többé nem egy juris quaestio, mely ellen allegationnak van helye, hanem a jog tényleges megtámadása lenne, mely ellen, ha nem szolal fel az emberiség erkölcsi érzete, czéltalan, hogy csak az szolaljon fel, kinek a bőre körül járnak.

Összegeyültek-e választottaink vagy nem, átlépik-e a kérdéses küszöböt vagy nem, azt

isólaltságunkban nem tudhatjuk, de azt tudjuk, hogy kitűzött czélunkra ott mit sem tehetnénk.

Kitűzött czélunk felé nem haladhatunk. Haladjunk hát mégis valamerre? Azt kívánni a kormányostól kit hivatása a déli égalj pálmá lombjai felé vonz, hogy evezzen észak felé, mert arra fű a szél, igen nagy kívánság. Tán jobban tesz ő, ha leereszti a horgonyát, helyt áll és vár; a szelek iránya változandó.

Vagy hát tűzzünk magunk elébe más czélt? 1861-ben „renomiert” embereink közül a Királyhágón túl egyetlen egy merészelt felvetni e kérdést s egy egész nemzet közvéleménye hangosan és egy szívet szolalt fel ellene, akkor midőn alapelveink változtatása a szabadság rovására ugyan, de nemzetiségünk diadalára vezetett volna. Megengedi-e a becsület, vagy akár a békülékenyebb okosság, hogy e kérdést vita tárgyává tegyük most — ...

Sajnálunk nagyon ha tette természetű férfiankat a télenység roszdaja emészti, nem csak nemzeti érdekből, de a közügyért; mert hiszszük, hogy buzgalomuk és képességünk jelentékenyebb faktorok ebben az országban, hogy sem mellőzések ne esnek a jövő rovására. Aristocrata nép voltunk; mindenek felett a magunk szabadságát szerettük leginkább meg lehet, de hogy most a közös hazáért, és csak is érte lelkesülünk, tények bizonyítják. Ha igazza is lenne a nagy-szebeni szónoknak — mint a hogy nincs — hogy a 48-beli egyenjogúsítás nem a mi politikai fejlettségünk hanem az idők nyomásának műve lett volna, akkor is állana az, hogy e nemzetnek nem csak egy töredéke, de egyetlen tagja sem tett egyetlen lépést arra, hogy országos jogaink bármely részének árán megmentse vagy visszahozza egykori előjogságának bármely kis forgácsát. Ha mező nyilik e nemzeteknek, hogy szóval és tettel részt vegyen a közéletben, a „primus inter pares” megtisztelt helyzete lesz jobbainak vágya, s erre a megkülönböztetésre vágni csak annak hiba, ki nem igyekszik azt megérdemelni.

Sajnáljuk főként, hogy szönyegre hozott és a társuemetek elfogadták azt az okot, melynek okozata lön, hogy jobbaink a cselekvény teréről leszorultak.

De ha ők sajnálkozásunkat nem osztják, s a megnyert specialis vívmányaikban lelik örömlüket, azért isólaltságunk dacára csüggednünk nem szabad.

Ha az alapelvek, melyek vezetnek igazságosak, ha a czél, mely előttünk áll tiszta, s a trón szilárdítására és a politikai szabadság fejlesztésére vezetnek, érdemelnék egy kis kitartást.

S tán nem téved ki azt hiszi és isméli azt, hogy a dolgok logikai rendje szerint a magyarországi törvények Erdélyre vonatkozó cikkeknek legmagasabb helyről igért revisioja után törhet pálcázat a legellenesébb indultat bíró a mi kitartásunk felett; ha csakugyan kitartásnak lehet nevezni, egy nemzet életében ha néhány évig egy elv mellett megáll?

Válaszul a „Sürgöny” F. jegyű írójának.

III.

(D) Miután F. ur passivitásunkat egész a hazaárulással való vádoltathatásunk aggodalmáig megróttá, neki ront azon észrevételeknek, melyeket egy pár író lapunkban Erdély új felosztási tervzetére nézve tett.

Mi magunk ugyan nem, hanem B. jegy alatti cikk tisztelt írója tette e hasonlatot, és mi azt hisszük, hogy az érdemes grófnak több igaza van hasonlatában, mint F. urnak, a ki ezt az ő száma szerint az 1843/4 országos küldöttség munkálatahoz hasonlította.

A mostani felosztásban tisztán láthatjuk a kerületi és járási elnökök kerületjeit és járásait, a járásbíróságok lakhelyeit, egyezőval, vetett ágyát az osztrák processualé-nak, melyet ő Felsege csak ideiglenesen hagyott volt Erdélyen, a mint ez ő Felsegének báró Komény Ferenczhez 1860 dec. 21-kén kelt legmagasabb kéziratában a legvilágosabban ki van jelentve, csak addig tartatván fenn az osztrák törvénykezés, míg ő Felsege az or-

szág ős alkotmánya értelmében összehívandó országgyűléssel a hazai törvénykezést visszaalakíthatja; míg ellenben az erdélyi országgyűléseken dolgozott különböző tervzetek mindig szemelött tartották a magyar törvények megvethatósági rendszabályait, s annak minden politikai következményeit.

Hogy F. ur azon országos bizottmány munkáját, melyet a mostanihoz hasonlít, nem is olvasta, fegfelebb hallotta felőle, hogy ottan is egy Régenmegye van felállítva, azt abból is sejtjük, mikép ráfogja, hogy ez az 1843/4-ki országos küldöttség munkálata, holott az említett országgyűlés e kérdéssel nem is foglalkozott, az 1843/4-ki országgyűlés nevezvén ki az említett bizottmányt.

És valóban az említett bizottmány munkálatahoz a mostani csakis annyiban hasonlít, hogy annak útjából a magyaroknak nem kedvező egyetlen Régenmegyét elfogadta, s azt a székelýföld szent joga tiszteletében Aranyoszeké eszmjének meghagyása által követte.

Valóban résztünkről a mostani munkálatnak azon egyetlen érdemét ismerjük el, hogy a szász- és székelýföld eszmjét csakugyan meghagyta; s ennyi részben ezen részek historiai jogait méltányolta; ámdé ezért végtelenül drága díjt vesz a székelýföldtől, négy municipium minden jogának feláldozását.

A kormány még a gróf Nádasdi kancellársága kezdetén is meghagyta látszott Erdély municipális jogait; új megye-bizottmányokat octroyaltatott, melyek a tisztviselők megválasztása, s a helyhatóság ügyeinek intézésére voltak hivatva.

Minden megyének igen fontos jogai vannak. Főispánjai hivatalos pairek; s ha az uniot széttiporják is, és Erdélyből valóságos külön országot teremtenek, mi nem tudunk képzelní monarchiai forma alatt oly törvényhozó testületet, a hol vagy felső tábla ne legyen, vagy a nagybirtok és főhivatali méltóságok pári joga legalább a regalistai intézményben elismerve ne legyen. Minden oly törvényhozási intézmény, mely ezen minden európai törvényhozó testnél s az austriai szűkebb és bővebb Reichsrathban is elismert factorokat ignorálja, a mi meggyőződésünk szerint csak ephemer.

Ha tehát Erdélyből valaha csakugyan külön ország lesz is, mindaddig míg monarchiai és nem köztársasági felsőbbség alatt állunk, a nagybirtok és főméltóság vagy egy felső házban, vagy a regalisták testületében képviselve lesz; viszont, ha a királýsági jogai valaha helyreállíthatnak, Erdély törvényhozása a Magyarországával egyesíttetik, mindkét esetben a pairek közt helye van a főispánoknak és tiszteteknek, és így joga van minden municipiumnak magát a felső házban főtisztje által is képviseltetni.

Az 1843/4-ki felosztás szerint a székelýföld öt helyett hat municipiummal bír, a mennyiben Háromszék két székelé lön átalakítva; a mostani felosztás elvette tőle négy most is létező municipiuma jogát, s tette egy municipiummá az egészet, s azon központi méltóságnak, melyet Austria császárai, mint magyar királýok nem látták disztelennek koronájuk gombjai közé helyezni — batáskörét egyetlen főkirálýbíróra ruházta és most már, ha valaha a főispánok, mint pairek egy civilisált módra létesített törvényhozásban helyüket elfoglalandják, az összes historiai székelý nemzet küldend oda egyetlen akkora méltóságot, a mekkorát küldene a legújabb időben octroyált kis Naszód vagy a kis Fogaras.

Azt mondják erre szász atyánkfiai: lám hisz mi is csak egy egy ént küldenénk,

tehát a mint mi megelégszünk, elégedjenek meg a székelek is.

Ámde nem hallottuk még, hogy valamelyik szász szót emelt volna, hogy ha a székelek hasonló municipiummá egyesítették, viszállítsák annak is nemzeti gyűlését, a szász universitás teljes jogával, s ujdun főtörvény-székevel egyetemben.

Ily fontos helyhatósági jogért már csak inkább fellehetne áldozni négy pári széket, s négy főkirálybírói fizetést.

Ez esetben még csak értenék, hogy mi akar velünk székelekkel történni? de hogy az új felosztás az összes székelek fölé csatáljon egy Naszódvidéket, ezt arányosnak nem mondhatja F. ur sem.

A székelek minden széke történelmi megyehatósági autonómiával bir, s minden széke népessége sokkal nagyobb, mint az új Régenmegye vagy Fogaras, vagy Naszódvidék; hogy miért csupán a székelek fölé csatáljon ezen gremialis jogokat, ezt mi nem értjük, s hogy hogyan hasonlíthatja F. ur a mostani felosztást az 184 $\frac{1}{3}$ -dikhoz, ezt fel nem foghatjuk.

Nagy jogok vannak egy megyei autonómiához köve: külön közigazgatás, külön megyei igazságszolgáltatás, s ezzel kapcsolatos közfizetések. stb. stb.

Jó részt fizethetnek a közadóból öt-hat főkirálybíró a székelek részére, a míg Naszódvidéknek fizetnek egy főkapitányt.

De nem is látjuk be, miért kell a megyék területének s népességének egymástól oly roppant különbséggel szerveztetni? hogy az alakításban miért nincs sem egyformaság, sem tekintet az ő jogokra?

Nem tudjuk ugyan, a mint a dolgok megindultak, mi lesz Erdély megyehatósági jogából, de ha a Bach-rendszer csakugyan nem állítatik egészen vissza, talán lesznek megint valami megyei bizottmányfélék. Mi lesz akkor a székelek vármegyéből?

Udvarhelyre fogunk-e összegyűlni a magunk költségűnkön? És lesz-e talán a székelek nemzeti ötven bizottmányi tagja, éppen mint Naszódvidékének? vagy hogy is lesz? Mert hogy a szászok universitásához hasonló hatáskörű testületünk visszaállítása éppen most, azt nehezen hiszünk.

Már pedig a székelek földnek vagy a szász területnek, vagy Naszódvidéknek kell hasonlítani az új alkotmányban; tertium non datur. Miért számoljuk továbbra is elé azon jo-

gokat, melyek a megyehatóság fogalmával összekötve.

Mi fel nem foghatjuk e részben a mostani törvényhozás szándékait, a multakból pedig nem okoskodhatunk, miután azoknak helyén tényleg már egy tabula rasat találunk.

Csak F. ur hasonlítására nézve kell elmondanunk, mikép mi végig néztük az 184 $\frac{1}{3}$ -ki országos küldöttség új felosztási munkáját, és azt a mostanított egészen különböző elvre, a haza ő alkotmányának elveire látjuk fektetve; míg a mostani felosztás legtöbb helyütt oly tökéletesen talál a mult évtizedi felosztási szerkezet elvével, hogy ha ma visszahoznák az ország mult évtizedi hivatalnokait azok egyenesen visszaköltözhetnének régi szállásaikra s régi hatáskörükbe.

A hol ama szerkezettől eltérés van, mint p. o. Régenmegyénél, az rosszabb a Bach-felosztásánál. Ez új megye Bukovinától Ludasig nyúlik el, s a szászok kedvéért a vonalában eső szász faluk, minő Dedrád, Széplak stb. Beszterczéhez szakítottatván, e törvényhatóság a középén csaknem ketté szakad; s legkisebb figyelem sincs arra fordítva, hogy egy jól alakított megyének egy bizonyos központot kell környékeznie.

Abban pedig semmi kétség sincs, hogy az egész mostani felosztás az osztrák bírói közigazgatási intézmény szerint van elintézve; pedig ismételjük hogy ő Felsége azon közigazgatási s bírói szerkezetet csak ideiglenesen tartotta fenn, s az akkori kancelláriai előknek meghagyta, hogy azt az erdélyi törvényes megyei hatáshoz alkalmazza, a minthogy alkalmazta is.

Mi a későbbi korlátnoki eljárást, mint provisorius rendszabályt el nem ítéltük, mert így vagy úgy az országot adminisztrálni, s az igazságot kiszolgáltatni kellett. A mi az új hatóságok belső elrendezését illeti, látjuk, hogy az egészen az osztrák processualéhoz alkalmazott kerületekre s járásokra, a kerületi t. székek s járásbírók helyére van osztva, habár az osztrák törvények csak ideiglenesen tartattak fenn. Most már, hogy azon rendszerre, mely egy évtizeden át eléggé saját uralma alatt magát annyira elviselte, hogy ő Felsége királyi szavával jónak látta megsemmisítését s a régi alkotmányos élet helyreállítását kimondani, hogy, mondjuk, azon rendszerre a mostan működő törvényhozás lépésenként visszatérjen, ezt mi célszerűnek annyival kevésbé látjuk, mert már tíz év

igazolta azon rendszer tarthatlanságát, és F. urral éppen nem osztunk, midőn ily intézményeknek végleges következményeket jósol.

Midőn a mostani országgyűlés tényezőinek legnagyobb része ama rendszert s csakis azt szolgálta, s jogfogalmait a gyakorlat által is ahoz hozzáédesedtek, igen könnyen lehet a kormányknak azon rendszerhez mindinkább közelítő szabályozásokat megszavaztatni; de miután ő Felsége alkotmányos sorsot kíván népeinek biztosítani, mi bizunk a fejedelmi akaratban, hogy az alkotmányosság végre teljesül, bármint legyen is most a kezdet.

Mi részünkről a mostani új politikai felosztásban nem látjuk a municipális és országos jogok gyakorlatának hasonló, arányos kulcsait letéve.

Erdély politikai felosztásában a kor szellemének meg nem felelő hiányokat elődeink már régen észrevették, és több versen dolgoztak tervezeteket Erdély új felosztására nézve. Előttünk fekszenek az 1810-i, az 1786-i, az 184 $\frac{1}{3}$ -iki, és 1849-diki e czélra tett munkálatok, és megvalljuk, hogy mindenikben több egyöntetűséget látunk mint a mostaniban; mert mindenik vagy tisztelte a régi municipiumok létezésének jogait, s csak közigazgatási és igazságszolgáltatási szempontból az egyes községeknek az illő központ körüli berendezésére szorított; vagy mint p. o. az 1849-ki munkálat, figyelt a geográfiai és népességi szempontokra, s arra, hogy a lehetőleg egyenlő nagyságu municipiumokat létesítsen, és egyiknek is központja ne essék távol a befoglalt községektől; míg a mostani tervezet Naszódvidék municipiumát állítja az óriás szász municipium mellé, s Radnótól és Diesd-Szentmártonból Udvarhelyre küldi a népet a főkirálybíróhoz.

Együttal megjegyezzük, hogy a hivatalos íróknál s divatos szónokoknál gyakran találkozunk oly merész állításokkal, a melyeknek semmi alapjuk sincs; sokszor regisztráltunk már ily állítványokat, és éppen ilyen F. uré, midőn a mostani felosztási munkálatot az 184 $\frac{1}{3}$ -kihoz hasonlítja.

A mint fenebb eléggé kimutattuk, a mostani felosztás még elvben is tökéletesen különbözik amattól, a szerkezet különbségét pedig nem bizonyíthatjuk be jobban, mintha a kételkedet az 184 $\frac{1}{3}$ -diki rendsz. bizottmányi munkálata figyelmes átolvasására utasítjuk.

Nagy kár, hogy Verespatak szatadást idézett elő, s a helyett, hogy egymással kezelt fogva, a nagy és dicőben támogatta volna elesterős testvérét: városi faluvá vált.

Czimet nyert, és elveszítette zománeczát.

Verespatak.

Ketten menénk.

Gurarasinal futolag megtekinttem a nagy ésurarant költségelt épült ércuzdát, melyhez az anyagot egy mesterségesen készült vasuton szállítják le. Juhó híres mérnök és gépész remeke ez.

Jobbra kanyarodván, azonnal egy mély völgy tárul szemünk elé, iszapos, porondos patak folydogál medrében, minden lehető ponton egyszerű, silány ércuzdák; ritkán pillant meg az ember egy-egy gondosabb építményt e tekintetben.

A homok felett a partokon száz és száz munkás sürgölődik, figyelmesen megvizsgál minden porszemet; amott zömök hegyi ló jó, látán kosarakban hozza a követ, utána hosszú sorban a kísérők vigan, vagy mindenesetre reményteljes arczczal.

Mások aranyat mosnak, s örvendezve síneknek eladni fáradságos keresményüket; elég egy pár napi ivásra, holnapután tán újra szerezhettek magoknak valamt.

Valóságos Kalifornia ez kincsével, de romlottságával is. Itt is mint ott bevándorolt nép, évekkel előbb szegény, most dúis, s csak — mert gondatlan — nem gazda.

Reggel hét órakor, a mint az udvarra léptem, már három helyről is hangzott a zene; táncoltak.

A téken 100 darab arany is állott nyeregyntül egyszerre; boldog volt a ki behuzta, nem azért mert sokat vitt, hanem mert győztes lett.

Érdekes tudni azt is, mint csalják ki a harmadrendű zenészek, a mámoros köznép zsebéből egyenként az aranyakat.

A csoport elején, lóháton megyen a gazda, utána ujongva a borozók, legvégül a zenészek.

Szebeni dolgok.

N. Szeben, sept. 1.

A tartományi gyűlés mai ülésében több százsz község kérvénye olvastatott és utasított az illető bizottmányhoz.

Mán Gábor felolvassa a bizottmányi jelentést azon törvényezikről, melylyel az ideiglenes országgyűlési rendtartás 75-ik §-sa megváltoztatásával az országgyűlési tagok napi és uti díja meghatározatik; a bizottmány alánlja e törvényezik elfogadását a folyó évi aug. 2-diki királyi leiratban kívánt módosítással, miszerint a regalisták illetéke csak f. évi május 23-tól s nem a mult évi ülésszakra is fizesendő; ajánlja pedig a ház-nak azon okból, mivel nem vitatható el a kormányknak azon joga, miszerint a tartományi gyűlés elibe tárgyalás végett terjesztett törvényjavaslatok határozmányait saját belátása szerint interpretálja. Ezen felfogás ellenében Boheczel és Moga megjegyzik, hogy a törvények interpretaálásának joga nem csak a kormányt, hanem a törvényhozás másik tényezőjét is hasonló mérvben illeti. Ezen rövid discussio után egy a törvényezik, valamint a bizottmány által szerkesztett bevezető és zár tétel, melylyel az legmagasb szentesítés végett felterjesztetik, nagy többséggel elfogadtatott.

Hasonló történt a törvények szentesítését és kihirdetését illető törv. czikkel, melyet a korona változtatás nélkül meg is erősített, úgy szintén az ezekhez készített feliratok is lényeges változtatás nélkül helyben hagyattak.

Erre elők felhíván Puscariu követet, hogy indokolja a papok és iskolatitók dotatiojára vonatkozó indítványt.

Puscariu felhozza, hogy már az 1846—47-iki országgyűlés az urbéri viszonyok rendezése alkalmával tekintettel volt az egyházak és iskolákra, meghatározván, hogy ezek egyenként egy-egy egész telekkel dotáltassanak, mely határozat azonban az 1848-iki események közbejöttével nem foganatosíthatott. Az 1854-ki június 21-ik urbéri patens, mely alapul amaz országgyűlés határozatait vette, tökéletlen maradt, s amár a cs. kir. igazságügyi ministerium és az erdélyi kir. udv. korlátnokság ujabban megrendelte az urbéri törvényezékeknek, hogy az urbéri viszonyok rendezésénél az egyházak és iskolák dotatiojára tekintettel legyenek, e jogos igényeknek egy pozitív és világos törvény hiányában nem lehetett mindig megfelelni. Végül utal arra, hogy a királyföld szabad községeiben is a lelkesek és iskolatitók legelő és erdőbeli dotálása a municipális szász egyetem ő Felsége által is helybenhagyott határozata folytán önként megtörtént, s most fennáll és reméli, hogy az 1864-iki tartományi gyűlés nem lesz kevésbé szabadelvű, mint az 1847-iki országgyűlés. A tárgyalás alakját illetőleg ajánlja, hogy indítványa utasítások a fennálló urbéri bizottmányhoz előléges megvitátás és tudósítástétel végett.

Fekete canonok óhajtaná, hogy a bizott-

TÁRCA

UTI-RAJZOK

Fejérvártól Zalathnáig.

(Folytatás.)

Egy ifjú tűzér, miután látta a végpusztulást, agyájára fektet, átlétele s környégt: végeznek őt ki szeretett testvérén. S dicőre-tére legyen mondva, a műveletlen nyers tümeg megkegyelmezett, Topánfalvára vitte s javaival halmozá el; nevé nem tudom, tán most is él, hazánk valamelyik falujában!

Az ut mellett tovább haladván, egy emlékoszlopot találunk, ugy látszik kegyeletben részvétel; emelték az öreg Ferencz császár jiteni utazásakor, a mikor e tetemes költségbe került vonal, mint biztos kufából hallam, mind Abrudbánya költségén tételt járhatóvá.

A városnak távolról tekintete csonka tornyaival nem éppen valami kedves, ám utcaín végig haladva a gazdagság nem egy jelével találkozunk, csak az ár. hogy a házak igen rendetlenül építve, utcaín szűkek, kövezete nincs, a hol pedig van, az rongyos. Nem csoda, Kolozsvárt is ugy van!

Fényes kivétel tesz e részben a piac, mely nem egy-két pompás épülettel dicsekszik.

Hanem fájdalom lepi meg a szemlélt, ily gazdag városnak egyetlen egy temploma sincs! a rom. kath. és reformata egyházak romban hevernek; mikor még könnyű szerrel segíhetek volna a dolgon, miadnyájan ködusak valának, most már ezrekbe kerülne az újra építés; az unitariusknál több szorgalmat fejtettek ki, egyházi gondnokuk ügyességével imaházok tető alatt áll, tornya is kész, s bi-hetleget belseje is maolnap rendbe lesz hozva.

Bányaváros lévén, népe is vigabb mint más helyeken; az abrudai lakos búzskén nevezi városát kis Pestnek, míg Zalathnát kis Bécsnek csufolja. Boldog, ha baráti körben bor mellett elidőzhet, ha idegent fogadhat szál-lásába, és hallhatja a zene-harsány riadását

Oh mily magyar lelkesedés dobog itt minden szíven! mily határtalan szeretet a nemzetiség iránt! s mégis félünk a sirtól, hiszen a szeretet nem vesztet el soha; olyan ez mint az áldott nyári nap, ha el is tűnt, még éjjel is érezzük melegét; a mi enyészettünket ápolni fogja a történelem.

Az uri nép egyáltalában müvelt, s az irodalom pártolásában talán első helyen áll.

Van városi tanácsa, megyei főtörvény-széke, s a kamara részéről egy bányanagyi és erdészeti hivatala.

Van egy pénzbeli alapítványa — pisetális fundus — melyből, ha jól értesültem, az orvosok fizetnek, s egyébb költségek fedeztetnek.

Országos vásárai igen híresek, az ország minden részéből ide gyűlnek a kereskedők; kereng is annyi adoma az ily vásárlásokról, hogy sok.

Egyetlen hibája, és sok nemes czélnak megrontója a szerfeletti ivás; a köznép két-három napon folytatja azt; példabádszédé vált, miszerint az abrudai uton csak hordós szekerrel találkozhatunk; mily szép lenne, ha minden kupától csak egy pár krajczárt tenének félre valamely hazai intézet gyámoltására; higgyétek el, nem megvetendő tökévé emelkednék pár évtized alatt.

Egy tudományosan kiképzett félfu azt mondá Verespatakról: „hogy a rómaiak ott voltak, annak van nyoma, de hogy a mostani népesség valamt tett légyen, parányi jel sem mutatja”; s ez fájdalom igaz, de a vád épp ugy illeti Abrudbányát is, melynek legtehetőstjei mind bányabirtokosok.

Nem értem én a jelenlegi népet, nem vádolgom az őstket, de nemzeti s erkölcsi szempontból okulni, előre törni: honfiai kötelesség.

Ama roppant, semmisségbe vesztett kincsből, nem gymnasiumot, de akademiát lehetett volna állítani, mely első pedig e vidéken reánk nézve életkérdés; van-e ember, ki fájó szívvvel ne gondolna arra, miszerint e nemes városnak még csak rendes magasabb elemi iskolái sincsenek?

Amerika. Uj-York, aug. 22. Grant unionista tábornok 19-én a weldoni vasútnál foglalt állást, s ott megmegtartatván s visszavertvén, 3000 embert veszített. Később erősbítést nyervén, ismét elfoglalt állását. Early conföderált tábornok előnyomulása Marylandban nagy ingerültséget okoz. Sheridan lovassága Front-Royalnál győzelmet vívott ki Longstreet conföderált lovassága felett; az unionisták 300 embert fogtak el. Ellenben más hír szerint Sheridan megverve Harpers Ferry felé vonult vissza. A Morgan-erő, melyet Farragut ostromolt, 6 hónapra van ellátva élelmi szerekkel, s erős helyőrséggel. Kansasban a bennszülöttekkel való harc nagyobb mérvet vesz föl. A Syracusában a béke mellett tartott demokratikus conventben Vallandigham s Fernando Wood beszédeket tartottak a béke mellett.

Mexiko. A párisi „Moniteur“ által közölt hivatalos sürgönyök szerint a hadműveletek az új császárságban, az évszak elhaladása daczára a lehető legerélyesebben folynak s az

eredmény mindenütt kielégítő. Matamorasban Vidauri ura a helyzetnek s Juarez szatad. Több északi város, mint Valle purissimo, Miery Noriega, Villa di rio blanco stb. elűzték a juarista helyőrségeket s a császári kormányknak hódoltak. Uruga tábornok megadási szándékát nyilatkoztatta, valamint az alatta szolgált tábornokok, felsőbb és alsóbb tisztek is. Rövid nap Mexikoba menend, hogy a császár elébe járuljon.

A hivatalos ügymenet gyorsítása tekintetéből a császár azt rendelte, hogy a különböző ministeriumok irodái még vasárnap is 9 órától délig nyitva legyenek s ezenkívül a szünnapokat, melyeken semminemű hivatalos dolog nem folyt, hétre szállította. Maga a császár meg elől jó példával, mert minden vasárnap kihallgatásokat ad, a midőn mindenkinnek születési és rangkülönbség nélkül szabad bemenete van. A császárné ideje nagy részét a világi és egyházi leányiskolák látogatásával tölti. A császár minden héten segélyt osztogatott a szűkölködők közt s nem régebben

szolgálattal tisztjének egyike Rodriguez ezredes által a lacaterasi szűkölködő lakosoknak is segélypénzt küldött. Ipar és kereskedelem mindenütt lendületnek indult. A vasúti munkálatok a rossz időjárás daczára folynak.

Ujabb Páris. sept. 2. Russel lord igen éles hangon válaszolt a békeelőzetekre vonatkozó porosz jegyzékre. A porosz hadügyminiszter Roon 2-án estére Párisba vártak, hogy fejedelmének a francia császárral leendő találkozására iránt alkudozzék. A „P. L.“ bécsi levelezője szerint azonban ez a találkozás nem fog megtörténni. Porosz részről igen baráti és lekötőlező modorban tették meg a — visszaütást.

— Bern, sept. 2. A szövetségtanács megszüntette a genfi választási irodának választásmegsemmisítő határozatát s Cheneviérennek államtanácsossá választását érvényesnek nyilatkoztatta.

— Bukarest, sept. 2. Kuza fejedelem egy oly tartalmú törvényt bocsátott ki, mely

minden keresztyén vallást követő idegent feljogosít földbirtok szerzésre. Telepítések csakugyan ki vannak véve.

— Brüsszel, sept. 2. A képviselőház mai ülésében a miniszterium ellen tett roszalási indítvány, a mexikói legio szervezésébe elégedése miatt, 53 szavazattal 39 ellen megbukott. A napi rendre áttérés azzal van indokolva, hogy „a kormány formászerűleg nyilatkoztatta, hogy ő a mexikói legio szervezésébe való mindennemű beavatkozástól távol állott és távol fog állani.“

— Uj-York, aug. 24. Grant tábornok tartja megerősített hadállását a weldoni vasútnál. Aug. 21-én Sheridan és Early tábornokok megütözköztek Charlestownnál; Sheridan vizsgálódott. Hír szerint Lee tábornok előre nyomul a Shenandoah völgy felé, hogy Earlyt erősítse. Bizonyosnak mondják, hogy Blach a Niagara vidékére ment, hogy a kormány részéről ismét megkezdje a békealkudozásokat.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Sz. 767—1864.

(221)

(1—3)

Hirdetmény búza és tengeri szállításra.

A nagybányai kincstári bányakerületi munkások számára szükségelt 25,250 bécsi mérő tiszta búza, és 16,580 bécsi mérő tökéletes száraz tavalyi tengerire, — melyekből 10,920 bécsi mérő tiszta búza Nagybányára. 6750 bécsi mérő tengeri Nagybányára. 7910 „ „ „ „ Kapnikbányára. 4550 „ „ „ „ Kapnikbányára. 1540 „ „ „ „ Oláhláposra. 1710 „ „ „ „ Oláhláposra. 1839 „ „ „ „ Sztrimbulya. 2060 „ „ „ „ Sztrimbulya. 3041 „ „ „ „ O-láposbányára. 1510 „ „ „ „ O-láposbányára.

részletenként leend szállítandó, — f. é. September 27-kén a nagybányai kincstári gazdasági hivatal irodájában lepecsételt írásbeli ajánlatok útján árcsökkenés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók erről oly módon értesíttetnek, miszerint lepecsételt ajánlataikat f. é. September 27-én déli 12 óráig a nagybányai kincstári gazdasági hivatal irodájában adják be, későbbi ajánlatok semmi ürügy alatt el nem fogadhatók.

A szállítási feltételek Nagybányán — úgy Sztrimbulyán és Kapnikbányán az illető gazdasági irodákban, akár mely órákban megtekinthetők.

Kincstári gazdasági hivatal által Nagybányán, augusztus 31-kén, 1864.

NEM HIVATALOS.

(161)

Hirdetmény.

(23—*)

Tisztelettel tudatjuk a t. ez. repce-termelő urakkal, hogy a már 18 év óta fenálló olajgyárunkba az idén kiválólag a repcét a legmagasabb árba fizetjük, arra, mint eddig is, előleget adunk és akár az egész termést előre kifizetjük.

KISS TESTVÉREK, olajgyár tulajdonosai.

(288)

(11—12)

BERINGUIER orvos

sok jeles orvosi tekintélyek által megvizsgált s bizonyítványilag ajánlott:

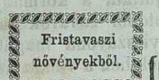
ZAMAT-ILLATOS KORONA-SZESZE

(Quintessenz d'Eau de Cologne)

eredeti üvegekbe 1 fnt 25 kr. csomagba 7 fnt 50 kr.



ezen jeles szesz, nem csak mint a létszerveket tidőleg elevenítő s erősítő zamatos-illatszer, mindazoknak ajánlható, kik fejfájással, szédüléssel bajlódnak, hanem valódi jótékonyaságú szernek esmertetett el orv. Beringuier ezen cs. kir. szab. ellátott Korona-szesze az idegrendszer és az emésztési szervek bajainál, s mint ilyen valóban megbecsülhetetlen háziszer nélkülözhetetlen, mosdóvízhez vegyítve, a főt és szemeket erősítvén, azokra elevenítőleg-hat, s egyszersmind a bőreket ruganyos pubekonyaságot, s sima lágyaságot kölcsönöz.



BORCHARDT orv. tudor

fűszeres orvos NÖVÉNY-SZAPPANNYA.

Borchardt orvos ezen cs. kir. kizár. szabadalommal ellátott növény-szappannya kitünő jeles szer, a bőr szilárdítására és épen való tartására, s az e nembe eddig előállítottak közt kétségen kívül a legjelesebb, az oly alkalmatlan szeplők, arc-foltok, napbarnítás, bőrfelcserepedések, repedezés, holyagzás sat. ef. ellen, s mindezek mellett alkalmas, a bőr pubekony tisztaságának fenntartására, s helyre állítására, annak erőteljes eleven kinézetét kölcsönözvén.

Ezen szer mindennemű fűrdőknél is a legbizodalmasabban ajánlható és használható.



Dr. HARTUNG cs. kir. szab.

HAJNÖVESZTŐ-SZERE

az előhaladás a méltányolt és tudományos előismerés eredménye

lévén, feladatja az okszeri rendes hajnevelést

A CHINAHÉJ-OLAJJAL

egymásra való kölcsönös hatással kiegészíteni, mi által azok fő

leg a haj kellő fenntartására és szépitésére szolgálhat.

Az illatos NÖVÉNY-HAJKENŐCS.

A hajnövés megújítására és felelevenítésére, az első a haj rugékonyságát, s eleven színét emelvén, a második megakadályoztatja a kora-szürkület és hajhullást, az által hogy a felbörnek egy új jótékony hatása állományt kölcsönöz, s a hajgyököt oly szilárdan tartja fenn, hogy a haj ez által új növéssre kényszerítetik.

Egyedüli, határozott gyári áron kaphatók: Kolozsvárt, csak is gyógyszer. WOLFF J. s KHUDI J. özvegyénél valamint Besztercén: Kelp Frigyes, és Dietrich & Fleischer; Brassóban: Stenner F.; és Jekelius Ferdinánd gyógyszerészek. Dézs: Krémer Sámuel. Déván: Bosnyak és Gergelyfi. Nagy Enyeden: Báztricsányi A. és Trajánovits Ede gyógyszerész.; Erzsébetvárosban: Schmidt A.; Hátszegen: Mátéfi Béla gyógyszer.; Lukács: Maros-Vásárhelyt: Fogarasi J. D.; Medgyesen: Brekner Károly, Vándory & Brandeb; Segesvárt: Misselbacher fia és Teutsch; Sz-Újvárt: Plascsintár és fia gyógyszer.; Szász-Régenben: Wachner Traugott; Szászsebesben: Weissörstel Ad G.; Szebenben: Zöhrer J. F.; Székely-Keresztúron: Binder Márton; Sepsiszentgyörgyön: Vitélyos Béla; Sz-Údvarhelyt: Kauntz J. A. gyógyszer.; Szeredában: Gotsy A.; Sz-Somlyón: Ruszka Ignác; Tasnádon: Szongott Jakab; Tordán: Velits G. és Wolff G.; Zalatárnán: Megay Guszt. A. gyógyszer.

(218)

Selyemgubók vásároltatnak külső-magyarúteczában 15-dik sz. alatt.

Egy fontnak ára a minőség szerint 1 fnt 10 krtól 1 fnt 30 krig.

(211)

A Kereskedelmi és ipar-akadémia Grácban (2—4)

a jövő iskolai évben a második előkészítő s a 2-dik akadémiai osztály által fog szaporíttatni, s a tanítás kezdődik f. é. október 3-kán. — Ezen, Steierhorn kereskedőtől és iparosaitól alapított tanintézet feladatává tette, a kereskedelemnek és iparnak értelmes erőket képezni. Az akadémia két szakiskolából áll; egy tiszta kereskedelmiből és egy kereskedői-iparosból, a mely utóbbi ismét két részre, egy vegytanira és egy erőművészetre oszlik. Az első akadémiai osztályba való felvételre azon előképesség kívántatik, a melyet az alsó gymnásialis osztályokban megszerzhethet, s a mit vagy bizonyítvánnyal, vagy fővételi vizsgával tanúsíthat. Ez előt ismeretek az akadémiához tartozó előkészítő iskolájában is megszerezhetők, a melybe oly ifjak vétetnek fel, a kik a négy osztályú népiskolát jó eredménnyel végezték s 13 évöket betölték. Oly idegen nyelvű ifjak, a kik német nyelvet nem bírják elengedőleg, ez előkészítő iskolákban elérhetik a szükséges biztóságot e nyelvben. Idegen tanulók számára külön nevelő intézet létezik, a melyben havi 35 fl. díjért tökéletes ellátást és tanítást nyernek. — Tudakozódásokra alólirt igazgatóság egész készséggel ad felvilágosítást. — A végleges felvétel történik september 20-tól egész október 1-ig bezárólag.

Grác, 15. augusztus 1864. A kereskedelmi és ipar akadémia igazgatósága.

Neuthorplatz, 5 sz.

(220)

HUNGARIA BIZTOSÍTÓBANK.

A Pozsonyban megalakult Hungaria biztosítóbanc által e helyütt alólirtottnál megalapított főügynökség ezennel köz tudomással teszi, hogy ezen hazai biztosító-intézet működését, egyelőre a tűzkár elleni biztosítási téren megkezdvén, a nagy érdemű közönségnek ezennel felajánlja szolgáltatást biztosítások eszközésére.

Tűzkárok ellen

és pedig minden néven nevezendő épületekre, butorokra, gépekre, áruk és gabnakszövetekre, valamint marha, fa, széna, szalma, és más ilyenmű tárgyakra a megállapított, elfogadható és tájékozás végett mindenkor megtekinthető feltételek mellett.

A mezei termények, legyenek azok a mezőn, vagy esztrűkben, tetszés szerinti időre és a legelősebb idő mellett, biztosíthatók.

Épületek rendesen egy évre lesznek biztosítva, a ki azonban több évre biztosít, a biztosítás tartamához arányosított díjlelendésben részesül.

Tűzkárok, vagy a biztosított épületeken történt megrongálások, melyek a segítség alkalmával történnek, avagy mentési költségek, a káreset megalapítása után azonnal kifizetnek. Egyáltalában ezen hazai, új biztosító intézet az általa megalapított intézvényeknél fogva, a nagyérdemű közönséget minden lehető kedvezményben részesítendi.

Az intézetnek 3.000.000 o. é. fnt-ból képzendő biztosítéka, a biztosító feleknek megnyugtató kezességet nyújt arra, hogy a társaság elvállalt kötelezettségeit lehető leggyorsabban teljesítendi.

Kolozsvár, 1864. évi aug. havában.

A „HUNGARIA“ biztosítóbanc főügynöksége,

Kohn Sándor.

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésben Kolozsvárt, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagyenyeden, Sindel Károlynál Brassóban

kapható:

Róma és a római birodalom történetei.

Lamé Fleury után magyarítá Szabó György, tanár. Két rész két kötetben 2 fnt.

Rendszabályok, törvények és utasítások

az erdélyi ev. ref. fő- és középtanodák számára. Toldalékul az 1861-diki Szervezeti javaslatához. Ára 30 kr. o. é.

Származtató philosophia tanfolyama.

Tanuló növendékeknek kézikönyvül, de egyszersmind tanultaknak is elméledési tárgyal, azonban minden mivel magyar embernek is érthető olvasmányul. Irta Mihályi Károly r. tanár a nagy-enyedi főtanodánál.

Első kötet. Az egész tanfolyam első és második könyve. Ára 1 fnt 40 kr.

Ingyen tanító francia nyelv-mester.

A francia nyelvét szintoly könnyen, mint alaposan megtanulni kívánó magyar ifjaknak ajánlja Brassai Sámuel. I. rész. Az alap- és bővített egyszerű mondat. (A Kékkönyvtár XIV. füzet.) Ára 1 fnt 60 kr.

(121)

Reszletekben fizetendő

Sors-jegyek és igérvények kaphatók:

Mayer A. és Társa bank- és váltóüzletében. Bécs, Stock im Eisenplatz, Ecke den Seilengasse.

Leveleket bérmentve kérjük küldeni.